

Δεκέμβριος 2013 [www. pagkritio.gr-pagkritio.blogspot.com](http://www.pagkritio.gr-pagkritio.blogspot.com)-e-mail: gymnasio @ pagkritio.gr -Έτος θ' - αριθ. φύλλου 5

Εκτός διδακτέας ύλης

Κάποια Χριστούγεννα

Γρηγόρης Ξενόπουλος

Αγαπητοί μου

Έναν καιρό στη ζωή μου, τα Χριστούγεννα τα γιόρταζα... την Πρωτοχρονιά. Πώς; Ακολουθούσα κανένα δικό μου καλαντάρι, ή είχα προσηλυτισθεί σε καμιά αίρεση;... Τίποτ' απ' αυτά. Μόνο που τον καιρό εκείνο, νιόφερτος στην Αθήνα, φοιτητούδι, σχεδόν παιδί, δεν μπορούσα να καταλάβω Χριστούγεννα χωρίς... κουλούρα.

Στη Ζάκυθο, βλέπετε, όπου είχα μεγαλώσει, την παραμονή των Χριστουγέννων το βράδυ, κόβουν με πομπή κάποια κουλούρα.

Αντιστοιχεί με τη βασιλόπιτα που κόβουν εδώ την Πρωτοχρονιά -

κομμάτι ονομαστικό για τον καθένα, φλουρί για τον τυχερό, και καθεξής, -αλλά δε μοιάζει και καθόλου. Άλλη πάστα, άλλη ζύμη, άλλη όψη, άλλη γεύση, άλλη μυρωδιά. Φανταστείτε ένα ωραίο ψωμί σιμιγδαλένιο, πιασμένο με λάδι, βαμμένο κίτρινο με ζαφουράνα, σπαρμένο μέσα με σταφίδες άσπρες και μαύρες, με κουκουνάρια, πορτοκαλόφλουδες κι ένα σωρό μπαχαρικά, και με μια κρούστα όλο σουσάμι και πυκνά φυτεμένα καρύδια, κάποτε μάλιστα και πασπαλισμένη με ψιλή ζάχαρη χρωματιστή. Αυτή είναι η ζακυθινή κουλούρα. Πώς να καταλάβαινα Χριστούγεννα χωρίς το «κομμάτι μου» απ' αυτήν; Και πού να 'βρισκα τέτοιο πράγμα εδώ, στο βραδινό τραπέζι της παραμονής;

- Χριστούγεννα αύριο, μου 'λεγαν. Και του χρόνου!

- Πού είναι τα; Απαντούσα. Δεν τα βλέπω!... Και δεν τα 'βλεπα πραγματικώς. Ή, να πω καλύτερα, τα 'βλεπα, αλλά με τη φαντασία μου, μακρινά, αμυδρά, νοσταλγικά, λυπημένα - τα 'βλεπα εκεί κάτω, στην πατρίδα, στο πατρικό μου σπίτι, στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι με την κουλούρα στη μέση, με τους δικούς μου ολόγυρα και -αλίμονο!- με τη θέση μου σε μιαν άκρη αδειανή... Ήταν γιορτή αυτή για μένα; Αν δεν έκλαψαν τα μάτια μου, έκλαψε όμως η ψυχή μου, - ψυχή παιδιού που για πρώτη φορά ξενιτεύεται...

Συνέβαινε όμως να βγάζουν εκεί και το δικό μου το κομμάτι, -ε, φυσικά, τι κι αν έλειπα; Δεν είχα κιόλα πεθάνει!- και, μαζί μ' ένα χριστόψωμο κι ένα τενεκεδένιο κουτί μαντολάτο, να μου το στέλνουν εδώ με

κανένα επιβάτη ή με το ταχυδρομείο. Αλλά αργούσε. Δεν είχε εφευρεθεί, βλέπετε, ούτε εφευρέθηκε ακόμα και κανένας τηλεγράφος για δέματα. (Αχ, κι αυτός ο Έδισσον! Τι κάνει;...) Και το δέμα έφτανε μόλις την παραμονή της Πρωτοχρονιάς. Έτσι, με το κομμάτι εκείνο της κουλούρας, που το λάβαινα και το 'τρωνα με τόση χαρά, με τόση συγκίνηση, με τόση αγάπη, έκανα κι εγώ τα Χριστούγεννά μου πρωτοχρονιάτικα. Αυτό βάσταξε κάμποσα χρόνια. Είναι αλήθεια ότι και στην Αθήνα, αργότερα, γνωρίστηκα με ζακυθινά σπίτια που έκοβαν την παραμονή ζακυθινή κουλούρα και με προσκαλούσαν και μένα στην τελετή.

Αλλά δεν ήταν το ίδιο! Εγώ ήθελα το κομμάτι μου από την κουλούρα του σπιτιού μας. Και πάλι περίμενα σαν και τι το δέμα που θα ξεκινούσε από κει πέρα μετά την παραμονή, για να το λάβω... κατόπιν εορτής. Αλλά ήρθαν και Χριστούγεννα ή μάλλον Πρωτοχρονιά, που δεν έλαβα τίποτα. Στην πατρίδα είχε πεθάνει ο καημένος μου ο πατέρας. Ούτε εκείνο το χρόνο έκοψαν στο σπίτι μας κουλούρα, ούτε τον άλλον... Το πένθος, η απουσία μου ακόμα, το μεγάλωμα και το σκόρπισμα των παιδιών της, έκαμε τη μητέρα μου ν' αφήσει, να ξεσυνηθίσει αυτό το χριστουγεννιάτικο έθιμο του τόπου, αταίριαστο πια σ' ένα σπίτι χωρίς νοικοκύρη και χωρίς μικρά παιδιά. Τότε μάλιστα, για πολλά χρόνια, συνέβαινε το αντίθετο: εγώ έστελνα της μητέρας μου το κομμάτι της από τη βασιλόπιτα που έκοβα εδώ, στο σπίτι μου, για τα παιδιά μου. Και η μητέρα μου πάλι, θυμούμενη τα παιδικά της χρόνια στην Πόλη, όπου επίσης έκοβαν βασιλόπιτα, γιόρταζε στη Ζάκυθο μια πολιτική Πρωτοχρονιά... τα Θεοφάνεια.

Κάποιο χρόνο όμως, μεγάλος εγώ πια, πήγα στη Ζάκυθο να κάμω Χριστούγεννα με τη γριά μητέρα μου.

- Α, της λέω, δεν έχει, θα κόψουμε και κουλούρα!

- Ναι, παιδί μου, μου λέει, αφού είσαι και συ εδώ, ας κόψουμε.

Πραγματικά, παράγγειλα έξω μια ωραία κουλούρα, και την κόψαμε το βράδυ της παραμονής, όπως άλλοτε. Αλλά θα το πιστέψετε; Δε μ' ενθουσίασε καθόλου! «Πού το τσουρέκι μας; Έλεγα. Αυτό δεν είναι παρά ψωμί!» Ναι, αυτό το ψωμί με το λάδι και με τη σταφίδα, που άλλη φορά με τρέλαινε, που το προτιμούσα από καθετί και που δεν έκανα Χριστούγεννα αν δεν το 'χα, δε μου άρεσε πια. Το είχα ξεσυνηθίσει. Προτιμούσα το τσουρέκι. Κι ούτε όψη τού έβρισκα πια, ούτε γεύση, ούτε μυρωδιά εξαιρετική. Ένα κοινό πράμα, χοντρό, βαρύ, που απορούσα μάλιστα πώς μ' ενθουσίαζε τόσο άλλη φορά... Μη δεν ήταν το ίδιο;

Όχι, το ίδιο ήταν απaráλλαχτο. Εγώ μόνο είχα αλλάξει, εγώ δεν ήμουν πια ο ίδιος... Τόσα χρόνια στην Αθήνα, είχα ξεσυνηθίσει τα πράματα της πατρίδας μου και είχα συνηθίσει τ' αθηναίικα. Όλα στον κόσμο μια συνήθεια είναι. Κι ακόμα, κάθε πράμα ταιριάζει στον τόπο του. Μόνο η νοσταλγία των πρώτων χρόνων της ξενιτιάς μ' έκανε να βρίσκω τόσο ωραία και στην Αθήνα τη ζακυθινή κουλούρα και να την προτιμώ απ' το καλύτερο τσουρέκι. Αλλά όταν, με τον καιρό, λιγόστεψε κι έσβησε η νοσταλγία, χάθηκαν μαζί κι όλες οι παλιές, οι νοσταλγικές μου προτιμήσεις. Είχα εγκλιματιστεί* πια Αθηναίος. Κι ένας Αθηναίος δεν μπορεί βέβαια να προτιμάει τη ζακυθινή κουλούρα από το τσουρέκι του. Για να την προτιμάει κανείς, πρέπει να 'ναι Ζακυθινός, και να μένει στη Ζάκυθο.

Έτσι εξήγησα τότε το παράξενο. Και θυμήθηκα και το μέλανα ζωμό των Σπαρτιατών. Οι Σπαρτιάτες τον αποζητούσαν και τον εκθείαζαν παντού σαν το καλύτερο φαί του κόσμου. Έτσι, ο μέλας ζωμός έβγαλε μια φήμη μεγάλη. Όσοι δεν τον είχαν δοκιμάσει, τον νόμιζαν εφάμιλλο* με την αμβροσία, την αιθέρια αυτή τροφή των Ολύμπιων Θεών. Δε θυμούμαι τώρα ποιος επίσημος, βασιλιάς ή στρατηγός -ο Διονύσιος των Συρακουσών άραγε;- όταν πέτυχε μια φορά κάτι Σπαρτιάτες μαγείρους, τους έβαλε να του φτιάσουν μέλανα ζωμό. Του τον έφτιασαν όσο καλύτερα ήξεραν, κι εκείνος τον δοκίμασε μ' ένα μεγάλο μορφασμό.

- Απορώ, τους είπε, πώς σας αρέσει αυτή η αηδία!

- Θα σου άρεσε και σένα, του αποκρίθηκαν οι Σπαρτιάτες, αν έκανες ταχτικά το λουτρό σου στον Ευρώτα!

Λέτε τώρα, όταν ξενιτευόταν κανένας νεαρός Σπαρτιάτης, να του έστελνε η μητέρα του, καμιά γιορτή σαν τα Χριστούγεννα λιγάκι μέλανα ζωμό;... Δεν το πιστεύω. Οι Λάκαινες* δε συνήθιζαν να παραχαϊδεύουν έτσι τα λεοντόπουλά τους. Πιο πιθανό μου φαίνεται να το 'κανε μια μητέρα Αθηναία ή Ζακυθινή. Γι' αυτό κι ένας δικός μας ποιητής, ο Ανδρέας Μαρτζώκης, σε κάποιο σατιρικό ποίημά του, «Ζακυθινός Μνηστήρας», παρασταίνει ένα Ζακυθινό αρχοντόπουλο στην Ιθάκη -στην ομηρική Ιθάκη, επί Οδυσσέως- που για να συγκινήσει την Πηνελόπη, της προσφέρει... τ' ωραίο χριστόψωμο που του είχε στείλει τα Χριστούγεννα η μητέρα του!

Σας ασπάζομαι Φαίδων

Το χρονικό του μήνα

Ομιλία της κ. Τασούλας Μαρκομιχελάκη 2/12/2013

Το σχολείο μας, στο πλαίσιο της σειράς των εορταστικών του εκδηλώσεων «Ξανά στο σχολείο τους: οι απόφοιτοι συνομιλούν με γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικούς», οργάνωσε ομιλία της κ. Τασούλας Μαρκομιχελάκη, Επίκουρης καθηγήτριας στο Τμήμα Φιλολογίας, στον Τομέα Μεσαιωνικών και Νεοελληνικών Σπουδών, στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με τίτλο:

«Μια περιδιάβαση στους ποιητικούς λειμώνες του Χορτάτση και του Κορνάρου»

Η Τασούλα Μαρκομιχελάκη είναι πτυχιούχος Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Cambridge (με τον καθηγητή David Holton), όπου ειδικεύτηκε στην Κρητική Λογοτεχνία.

Η διάλεξη της πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 2 Δεκεμβρίου 2013, στις 7.30'μ.μ., στην αίθουσα εκδηλώσεων του Εκπαιδευτηρίου. Η επιτυχία της ήταν πολύ μεγάλη, αν κρίνουμε από τη θερμή ανταπόκριση του κοινού που γέμισε την αίθουσα, αλλά και από την ιδιαίτερα συγκινητική ατμόσφαιρα που χρωμάτισε ολόκληρη τη βραδιά: αφού η Τασούλα είναι απόφοιτος του «Παγκρητίου» και βρέθηκε ανάμεσα όχι μόνο σε αγαπημένους φίλους μα και σε δασκάλους της από τα χρόνια του δημοτικού και του γυμνασίου-λυκείου. Αποσπάσματα από τα κείμενα που παρουσιάστηκαν διάβασαν η Μαρία Ασρινάκη και ο Αντώνης Περαντωνάκης.

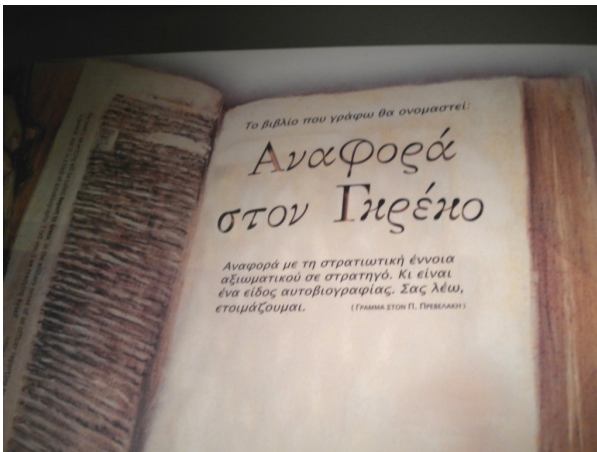
Το ίδιο πρωί, τη Δευτέρα 2/12, η ομιλήτρια έκανε ένα ενδιαφέρον μάθημα - εισαγωγή στην Κρητική Λογοτεχνία- στους μαθητές της γ' γυμνασίου και της Α' λυκείου, επιλέγοντας από τα λιγότερο γνωστά στους μαθητές έργα της περιόδου και παρουσιάζοντας αποσπάσματα που τράβηξαν την προσοχή των ακροατών.

Με το εξαιρετικό επιστημονικό έργο της, την ιδιαίτερη συμβολή της σε τόσες σπουδαίες εκδόσεις, την άοκνη μελέτη και ενασχόλησή της με την ιστορία, τις τέχνες και τα γράμματα του τόπου της, που τόσο αγαπά, η

Τασούλα τιμά τη γενέτειρά της, το Ηράκλειο, και την Κρήτη, αλλά κάνει περήφανο και το «Παγκρήτιο», το σχολείο της, στο οποίο πέρασε όλα τα μαθητικά της χρόνια και διακρίθηκε τόσο για την επίδοσή της όσο και για την προσωπικότητά της.

Την ευχαριστούμε και της ευχόμαστε να είναι πάντα γερή, δυνατή, δημιουργική, με έμπνευση και ενθουσιασμό για το έργο που επιτελεί.

Επίσκεψη στο μουσείο Ν. Καζαντζάκης 6/12/2013 β' γυμνασίου

Τη μέρα που γιόρταζε ο Άγιος Νικόλαος, όνομα που ταυτίζεται με το όνομα του σπουδαίου λογοτέχνη Νίκου Καζαντζάκη, επισκεφτήκαμε το μουσείο που είναι αφιερωμένο σε εκείνον, στο χωριό Μυρτιά. Ήταν πολύ εντυπωσιακό να βλέπεις τα προσωπικά αντικείμενα ενός τόσο σημαντικού προσώπου. Με τη βοήθεια της μουσικοπαιδαγωγού μας (έτσι μας συστήθηκε), η οποία μας χώρισε σε τρεις ομάδες, κάναμε την «έρευνα» πιο διασκεδαστική. Αρχικά, έθεσε σε κάθε ομάδα διαφορετικά ερωτήματα που αφορούσαν τη ζωή του, τα οποία έπρεπε να απαντήσουμε ερευνώντας το περιεχόμενο του μουσείου. Μετά μοίρασε σε κάθε ομάδα ένα παζλ, που έπρεπε να συναρμολογήσουμε, ενώνοντας τα κομμάτια, συνειδητοποιήσαμε ότι πάνω γραφόταν μια μικρή περιλήψη, που αναφερόταν σε μερικά από τα βιβλία του. Η τελευταία ομαδική δραστηριότητα

είχε ως σκοπό να καταλάβουμε τα βαθυστόχαστα νοήματα των φράσεων του σπουδαίου λογοτέχνη, μοιράζοντας μας καρτέλες που λέγανε με απλούστερο τρόπο μερικές από τις φράσεις του Καζαντζάκη, που ακούγονταν απ' το CD. Αυτό που με εντυπωσίασε περισσότερο είναι η επιστολή που είχε σταλεί στον Καζαντζάκη από τον γνωστό σε όλους φυσικό Albert Einstein, που τον ευχαριστούσε για τα βιβλία που του είχε στείλει, καθώς το πιθανότερο είναι ο φυσικός να είχε την απορία για το πώς έγραφε ο διασημότερος εκείνης της εποχής λογοτέχνης. Στην εκδρομή αυτή περάσαμε πολύ ωραία και ελπίζουμε να επαναληφθεί, αλλά θα θέλαμε να σας θέσουμε το εξής ερώτημα: «γιατί επέλεξαν το συγκεκριμένο χωριό, για να φτιαχτεί το μουσείο;» Είναι η ερώτηση που τέθηκε στην ομάδα μας και θέλουμε να σας βασανίσουμε λιγάκι..!

Η εκδρομή του μήνα

Πραγματοποιήθηκε στις 10/12/2013 στο Αθλητικό Κέντρο «Αθλόπολις»

Βραδιά τέχνης και λόγου με τον ζωγράφο Δημήτρη Τζάνη

Στις 11/12/2013, στο σχολείο μας, οργανώθηκε μια βραδιά τέχνης και λόγου, στο γνωστό πια πλαίσιο εορταστικών εκδηλώσεων για τα 50χρονα του Εκπαιδευτηρίου. Σ' αυτήν ο ζωγράφος και απόφοιτος του «Παγκρητίου» Δημ. Τζάνης παρουσίασε σε αρκετούς φιλόμους συμπολίτες μας την έκθεσή του με θέμα: «Ταύροι: αθέατες ψυχές», που λειτουργεί, ως γνωστόν, στους χώρους του σχολείου, από τον Νοέμβριο. Μετά την πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία του ζωγράφου, γενικότερα για την τέχνη και την προσωπική του διαδρομή, ακολούθησαν απαγγελίες ποιημάτων από μαθητές της β' και της γ' γυμνασίου. Τα ποιήματα που ακούστηκαν τα εμπνεύστηκαν οι ίδιοι, όπως εξήγησαν χαρακτηριστικά και στον πρόλογό τους: «Όλα ξεκίνησαν από τη γνωστή πια σε όλους μας έκθεση ζωγραφικής του Δημήτρη Τζάνη, που φιλοξενείται στο σχολείο μας. Στο μάθημα της Λογοτεχνίας, που έγινε και έξω από την αίθουσα, ανάμεσα στους πίνακες του ζωγράφου,

ασχοληθήκαμε, για λίγο, με το ποίημα του Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα, το οποίο ενέπνευσε τον ζωγράφο στη συγκεκριμένη δουλειά του και με το θέμα ταυρομαχία και ταύροι, γενικότερα. Επίσης, είχαμε την ευκαιρία να συναντήσουμε τον κ. Δημήτρη Τζάνη μέσα σ' αυτή την αίθουσα και, αφού τον ακούσαμε, συζητήσαμε με πολύ ενδιαφέρον μαζί του, για την τέχνη και όχι μόνο. Στο τέλος μάς ζητήθηκε από τους καθηγητές μας να εκφραστούμε ελεύθερα, με ποίημα, πεζό κείμενο, ζωγραφική, κόμικ κ.λπ. για ό,τι μας συγκίνησε από όλη αυτή την εμπειρία. Κάποιοι συμμαθητές μας έγραψαν κι άλλοι ζωγράρισαν. Εμείς γράψαμε ποιήματα...»

Η επιτυχημένη αυτή βραδιά στο «Παγκρήτιο» είχε το δικό της στίγμα, αφού παραβρέθηκαν και πολλοί συμμαθητές του Δ. Τζάνη και της συζύγου του Κάλλιας Κωνσταντινίδη, οι οποίοι θυμήθηκαν τα παλιά με ιδιαίτερη χαρά, συγκίνηση και αγάπη για το σχολείο τους.

Ποιήματα μαθητών της β' γυμνασίου για την έκθεση ζωγραφικής του Δημ. Τζάνη

Ταύρος και ταυρομάχος
 δυο λέξεις τόσο όμοιες,
 καθόλου όμως ίδιες.
 Στην αρένα μάχονται και οι δυο,
 ο ένας με το ακόντιο,
 ο άλλος είναι το θηρίο,
 ο ένας το επέλεξε,
 ο άλλος με τη βία,
 ο ένας μένει στη ζωή,
 ο άλλος στη φαντασία.

Δημήτρης Ζιαμπάρας

Η σκέψη του ταύρου
 Φτάνει πια ως εδώ,
 το κακό να σταματήσει!
 Αυτή τη φορά δεν θα επιτρέψω
 να κυλήσει το δικό μου αίμα.

Το παιχνίδι τέλειωσε
Μαρία Αλυσανδράκη

Ο ταύρος κατά πάνω μου
 ερχότανε με μίσος
 και εγώ στην πλάτη
 τού κάρφωσα το ξίφος.

Τζίνα Χανιωτάκη

Είμαστε ο ένας απέναντι από τον
 άλλον

Με κοιτάς, σε κοιτάω
 Δε μιλάμε

Στα δικά σου μάτια μίσος
 Στα δικά μου μάτια φόβος
 Πού θα μας βγάλει όλο αυτό δεν
 ξέρω

Ο καθένας πάντως θα το
 πληρώσει με το δικό του τίμημα
Νίκος Ρωμάνος

Αβάσταχτος ο πόνος
 και η μοναξιά μεγάλη.
 Ο αποχαιρετισμός βαρύς,
 το δάκρυ ποτάμι ατέλειωτο.
 Τη μια στιγμή εδώ,
 την άλλη παραπέρα,
 κλείνεις λίγο τα μάτια σου
 και έφτασες στο τέρμα.
 Η αρένα ένα άσπρο χαρτί
 εσύ η κόκκινη μπογιά,
 τη βάφεις με το δικό σου αίμα.
 Ο θάνατος και η ζωή απέχουν

τόσο λίγο,
 συνδέονται με μια κλωστή,
 που κόβεται.

Χαρά Μουρτζάκη

Νομίζω πως τη ζωή παιχνίδι δεν
 τη λέμε.

Αν γίνει το κακό, εμένα ποιος θα
 ακούσει;

Στον ταύρο δεν μπορείς να πεις
 «παρακαλώ, βοήθησέ με».

Όλοι κραυγάζουν γύρω μας,
 φιλία δεν υπάρχει στην αρένα.
 Κι όμως του ταύρου την καλή
 πλευρά θέλω να δω.

Θοδωρής Καμπιτάκης

Πριν βγει ο ταύρος στην αρένα
 Πριν πιάσει ο ταυρομάχος το
 κατακόκκινο πανί του

Ακούγονται φωνές παντού.

Όλοι στοιχηματίζουν.

Ο ταύρος βγαίνει στην αρένα.

Ο ταυρομάχος με το πανί
 απέναντί του.

Η μάχη αρχίζει.

Ένα παιχνίδι ανάμεσα στα
 θύματα.

Ο ταυρομάχος καρφώνει το
 σπαθί του. Το κάρφωσε.

Ο ταύρος πονεμένος,
 εξαγριωμένος,
 τρέχει πάνω του, τον καρφώνει.
 Τον κάρφωσε.

Αυτή τη φορά, με τα σκληρά του
 κέρατα, ο ταύρος τον κάρφωσε.

Κανείς δεν βγήκε ζωντανός.

Αυτή τη φορά.

Τζίνα Χανιωτάκη

Όποτε διαβείς της αρένας την
 είσοδο,
 παίρνεις το δικό σου ρίσκο.
 Ένα είδος αιματηρής δοκιμασίας.
 Νεκρός ή ζωντανός.
 Αν φανείς δυνατός,
 θα αναδειχτείς νικητής και στη
 ζωή.

Χαρά Μουρτζάκη

Στην άλλη πλευρά του πέπλου»

Στην άλλη πλευρά του πέπλου
 άκουσα την

Πιο δυνατή απ' τις σιωπές

Είδα το πιο εκτυφλωτικό απ' τα
 σκόπη

Και καθώς ο άνεμος το πέπλο
 ανέμιζε

Αίμα απ' τη καρδιά μου

Αίμα απ' την αρχή

Στην πιο μακρινή γωνιά της
 ύπαρξής μου

Στην τελευταία απ' τις φλόγες της
 ζωής μου

Πιο πίσω απ' τη σκιά του ήλιου,

Πίσω απ' το τίποτα

Παραμονεύει το πιο σκοτεινό απ'
 τα αγγίγματα

Που τα πιο σκοτεινά σημάδια
 αφήνει

Και τις πιο παγωμένες καρδιές
 αγγίζει

Μ' αίμα απ' το λευκό ποτίζει

Άσε τη φωτιά να κάψει το μαύρο
 σεντόνι

Μ' ανάσα απ' τη καρδιά μου

Τη ζωή μου τελειώνει

Κατρινάκης Χρήστος,

γ' γυμνασίου

Εκκλησιασμοί των μαθητών του γυμνασίου

Οι μαθητές και των τριών τάξεων του γυμνασίου μας, με αφορμή τη γιορτή των Χριστουγέννων, παρακολούθησαν τη Θεία Λειτουργία στον Ι. Ναό του Αγίου Τίτου. Η γ' γυμνασίου στις 13/12/2013, η β' γυμνασίου στις 16/12/2013 και η α' γυμνασίου στις 17/12/2013. Μετά τον εκκλησιασμό οι μαθητές με τη συνοδεία των υπεύθυνων καθηγητών επισκέφτηκαν το Κέντρο Νεότητας

Τα κάλαντα της Γ' λυκείου

Χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις

Στις 23 Δεκεμβρίου 2013, οι μαθητές και οι μαθήτριες της Γ' Γυμνασίου του σχολείου μας παρουσίασαν την εκδήλωση με τίτλο: **«Όταν ο Pablo Picasso... συνάντησε τον Paulo Coelho... λίγο πριν από τα Χριστούγεννα!!!»**

Η εκδήλωση – παράσταση βασίστηκε σε μια ιδέα που γεννήθηκε από τα χρώματα, γαλουχήθηκε από τις λέξεις, ταξίδεψε στην έρημο γνωρίζοντας τη συνειδησή της και τέλος έφτασε στη Βηθλεέμ, στη φάτνη του μικρού Χριστού!

Την ιδέα και το κείμενο της παράστασης ανέλαβε η Παρασκευή Κούτσικου, θεατροπαιδαγωγός, συνεργάτης του σχολείου μας, ενώ στη

Χριστουγεννιάτικο παζάρι δημοτικού

Χριστουγεννιάτικο παζάρι γυμνασίου.

σκηνοθετική επιμέλεια βοήθησαν και οι καθηγητές του σχολείου μας, κ. Ελευθερία Ιατράκη και κ. Αντώνης Νεονάκης.

Την ίδια μέρα, η θεατρική ομάδα του σχολείου μας παρουσίασε μια «πρόβα .... Χριστουγέννων» με υπεύθυνους τους καθηγητές, κ. Δέσποινα Ασκιανάκη και κ. Α. Νεονάκη.

Η ποίηση του μήνα

Παρασκευή 20/12/2013.
Η Α' Λυκείου απήγγειλε
χριστουγεννιάτικα κάλαντα.

Κοντά στο νου ...κι η γλώσσα

Πολλή βιασύνη αυτή τη φορά, για να ετοιμαστεί το τρέχον τεύχος! Είναι και οι γιορτές, βλέπετε, στη μέση. Το σημερινό θέμα μας, που συζητήσαμε πριν από τις διακοπές, αφορά συνηθισμένα λάθη στη χρήση της γλώσσας, λάθη μικρά και μεγάλα που κάνουμε όλοι, καμιά φορά, μιλώντας ή γράφοντας, μικροί και μεγάλοι! Για να παίξουμε και λίγο, ρίξτε μια ματιά στο κειμενάκι που ακολουθεί και διορθώστε τα «λαθάκια».

Φοιτώ στο καινούργιο μου σχολείο εδώ και τρεισήμισι χρόνια. Είμαι πολύ ικανοποιημένος από την επιλογή μου, σκέφτοντας τι μπορεί να μου προσφέρει ένα καλό σχολείο σαν κι αυτό. Ευτυχώς, είναι χτισμένο στην ύπαιθρο, η κεντρική λεωφόρο της πόλης βρίσκεται σε απόσταση, κι έτσι ο θόρυβος είναι σχεδόν ανύπαρκτος. Οι εισοδοί του κτιρίου είναι μεγάλοι και επιβλητικοί. Στο εσωτερικό οι διαδρόμοι είναι ευρύχωροι και διευκολύνουν τον εφημερεύων καθηγητή να εποπτεύει τους μαθητές σε κάθε διάλειμμα. Μέσα στις αίθουσες υπάρχει ενδιαφέρων διακόσμηση, η απαραίτητη επίπλωση και η δανειστική βιβλιοθήκη με βιβλία όπου διαπραγματεύονται ποικίλα θέματα. Στις διάφορες δραστηριότητές μας η υπεύθυνη καθηγήτρια αποθανατίζει τις στιγμές, κι έτσι με τη φωτογραφική μηχανή της κυρίας Παπαδάκης έχουμε πάντα υλικό για το σχολικό περιοδικό. Από ανέκαθεν εκδίδεται μαθητικό περιοδικό στο σχολείο μας. Φέτος, μάλιστα, κάποιοι μαθητές, εκμεταλλεύοντας τον ελεύθερο χρόνο τους, με τη βοήθεια της δεσποινίς Πετροπούλου, φροντίζουν για την ηλεκτρονική έκδοσή του. Κάθε μεσημέρι στις μιάμιση, γίνεται διακοπή των μαθημάτων για ένα σύντομο δείπνο. Ο πάτερ Γεώργιος, καθηγητής κι αυτός, ευλογεί το τραπέζι και άμεσα αρχίζουμε να τρώμε. Τον χειμώνα με τις καταρρακτώδες βροχές, δεν βγαίνουμε έξω. Έχουμε τόσους πολλούς τρόπους να διασκεδάσουμε στο κλειστό γυμναστήριο, που δεν μας νοιάζει, πάντα, βέβαια, κάτω από τη συνεχής επίβλεψη των καθηγητών μας. Τον περασμένο Οκτώμβριο έγινε ένα επεισόδιο στην αυλή που δυο μαθητές παραξηγήθηκαν και αντάλλαξαν βρισιές. Τότε ο διευθυντής κάλεσε τον γυμναστή στο γραφείο του και του είπε: «Διέγραψε τους μαθητές αυτούς από τη σχολική αθλητική ομάδα σήμερα κιόλας! Το ίδιο θα συμβεί και σε όλους όσους δεν διατίθενται να συμμορφωθούν. Πρέπει να μάθουν να φέρονται σαν μαθητές γυμνασίου.» Ο διευθυντής, αντίθετα με τη γνώμη τού επιεική γυμναστή, αποφάσισε να τιμωρηθούν αυστηρά και είπε στους ίδιους με πολύ οργή: «Όσο κι αν σεβόμαστε την ελευθερία σας ως μαθητές, δεν θα επιτρέψουμε τέτοια φαινόμενα στο σχολείο.» Καταρχήν οι μαθητές αντέδρασαν επιρρίπτοντας ευθύνες ο ένας στον άλλον: «Στο είπα, θα βρούμε τον μπελά μας, δεν άκουγες!». «Εσύ φταις, πριν το διάλειμμα άρχισες να μ' ενοχλείς!». Τα αισθήματα εκείνης της στιγμής δεν τους άφηναν να δουν πιο καθαρά, όμως μετά από το μεσημέρι ηρέμησαν και ζήτησαν να μιλήσουν ιδιαίτερα με τον διευθυντή και να ζητήσουν συγγνώμη. Οτι συμβαίνει στο σχολείο μπορεί να μας διδάξει, και καθημερινά μαθαίνουμε πως να συνεργαζόμαστε και να συνυπάρχουμε με αλληλοσεβασμό. Όσο αναφορά στο ρόλο του σχολείου στη διαπαιδαγώγηση των μαθητών, σκέφτομαι πως ο αδιάφορος η όποιος δαπανεί τον χρόνο του άσκοπα, μάλλον δεν ωφελείται. Μπορεί όλα αυτά να μοιάζουν σαν μία κοινοτυπία, όμως η αλήθεια είναι διαφορετική. Βάση του αναλυτικού προγράμματος του Υπουργείου, πολλές γνώσεις αποκτούνται στα μαθητικά χρόνια και δεν συνίσταται να περιφρονά τη γνώση ο μαθητής, ωστόσο η αληθινή μόρφωση περιλαμβάνει και τη διαμόρφωση της προσωπικότητας.

Με πολλή αγάπη και θερμές ευχές από την ομάδα μας

Τα παιδιά ...γράφει

Ήταν ένας γάτος από το Δοξάτο που έτρωγε πατάτες από το Κιάτο, πήγαινε βόλτα στην Αθήνα και έτρωγε ψάρια στην Ραφήνα, ο γάτος από το Δοξάτο.

Νίκος Κουτεντάκης

Ήταν μια φορά ένα κορίτσι που καταγόταν απ' το Παρίσι, έκανε κούνια στο πάρκο και έπεσε με τα μούτρα κάτω, το κορίτσι που καταγόταν απ' το Παρίσι.

Κατερίνα Πανταλού

Μια ομπρέλα μυτερή βγήκε έξω στη βροχή, βρήκε ένα αφεντικό που φορούσε ένα παλτό, η ομπρέλα η μυτερή.

Βίκυ Μπουνάκη

Χθες καθώς μπαίναμε στις τάξεις μας, για να κάνουμε μάθημα, μας φώναξαν οι δάσκαλοι και μας είπαν να κατέβουμε κάτω και να πάμε στην αυλή του γυμνασίου. Όταν φτάσαμε, είδαμε κάτι τραπέζια που πάνω τους είχανε διάφορα πράγματα για παιχνίδια. Επίσης, είδαμε τον κύριο Σήφη, τον γυμναστή του γυμνασίου, να κρατάει ένα μικρόφωνο και για αρχή μάς είπε να καθίσουμε ήσυχα και να συνεργαστούμε όλοι μαζί, με πολλή ησυχία.

Πιστεύω πως τα περισσότερα παιδιά εντυπωσιάστηκαν από αυτά τα παιχνίδια και το χάρηκαν. Τα παιχνίδια ήταν ευχάριστα, αν εξαιρέσουμε ότι πέφταμε οι περισσότεροι στις τσουβαλοδρομίες ...αλλά δεν πειράζει, άλλωστε το κάναμε για να περάσουμε καλά και να διασκεδάσουμε. Μου άρεσε πάρα πολύ η οργάνωση που έκαναν οι υπεύθυνοι και τους ευχαριστώ πολύ, γιατί περάσαμε καλά εμείς και πιστεύω και οι δάσκαλοί μας.

Μαριεύα Νάθενα ΣΤ3

Χθες καθώς ήμασταν στο δρόμο της επιστροφής για την τάξη από το διάλειμμα, η κυρία Ντέπυ είπε σε εμένα και τον φίλο μου τον Δημήτρη να πάμε έξω στην αυλή του γυμνασίου. Αμέσως κατάλαβα, και το είπα στον φίλο μου, ότι μάλλον θα παίξουμε κάποιο παιχνίδι. Πραγματικά, στις κερκίδες του γηπέδου ήταν τα παιδιά της α' γυμνασίου και όλα τα υπόλοιπα παιδιά της έκτης δημοτικού. Εκεί ήταν επίσης ο κύριος Σήφης, οι δάσκαλοί μας μαζί με τη διευθύντριά μας την κυρία Γιάννα. Μας είπαν ότι σήμερα θα παίζαμε κάποια παιχνίδια μαζί με τα παιδιά της α' γυμνασίου.

Πρώτα παίξαμε τσουβαλοδρομίες και μετά μας έδωσαν μπαλόνια τα οποία φουσκώσαμε και τα δέσαμε με μια πορτοκαλί κορδέλα στα πόδια μας. Χωριστήκαμε σε ζευγάρια και ο ένας προσπαθούσε να σπάσει το μπαλόνι του άλλου. Αυτό το παιχνίδι είχε πολλή πλάκα. Μετά φτιάξαμε τέσσερις ομάδες σαν τρένα και η κάθε ομάδα είχε μια ουρά από κορδέλα στον τελευταίο παίχτη. Κάθε ομάδα προσπαθούσε χωρίς να χαλάσει τη σειρά της να κλέψει την ουρά της άλλης ομάδας. Η ομάδα μου έχασε πρώτη.

Πέρασα τέλεια χθες σε όλα τα παιχνίδια και πραγματικά πιστεύω ότι θα έπρεπε αυτό να γίνεται πιο συχνά.

Αλέξανδρος Χατζηπετρής ΣΤ3

Χθες περάσαμε πολύ ωραία ..!

Η πρώτη γυμνασίου μάς κάλεσε στην αυλή, στο γήπεδο του γυμνασίου, για να παίξουμε κάποια παιχνίδια μαζί, για δύο «μαθητικές» ώρες. Κάναμε τσουβαλοδρομίες. Έπεφταν πολλοί και έτρωγαν κάτι ...! Παίξαμε ένα παιχνίδι που έπρεπε να σκάσεις το μπαλόνι του άλλου, χωρίς όμως να σκάσει εκείνος το δικό σου. Τα μπαλόνια ήταν δεμένα στα πόδια μας. Στο τέλος κάναμε το παιχνίδι που λέγεται «Αλογοουρά», κάτι σαν τρενάκι που προσπαθούσε ο αρχηγός να πάρει την ουρά του άλλου.

Ήταν πολύ οργανωμένα, καθώς χωριζόμαστε αμέσως σε ομάδες, τραβώντας πολύχρωμα ξυλάκια, χωρίς να υπάρχει αναστάτωση. Αν και έχασα σε κάποια παιχνίδια, δεν με πείραξε καθόλου.

Είχε λίγο ανταγωνισμό! Είχε και λίγη αγωνία! Τα χθεσινά mini games μου θύμισαν μικρότερες τάξεις. Σε μερικές περιπτώσεις οργανώναμε τέτοια παιχνίδια. Οι τσουβαλοδρομίες μου θύμισαν την α' δημοτικού.

Αν και έκανε πολλή ζέστη διασκεδάσαμε. Είχε πλάκα! Ήμασταν με φίλους! Ήταν όμως και λίγο κουραστικό! Μου άρεσε πολύ, αλλά το βράδυ πονούσε η μέση μου. Θα ήθελα να το οργανώσουμε ξανά. Όλα ήταν τέλεια. Το ευχαριστήθηκα! Ήταν ωραία εμπειρία! Ήταν αξέχαστα!

Μίλησα σε όλους γι' αυτό! Άλλα σχολεία δεν τα κάνουν αυτά, γι' αυτό το Παγκρήτιο είναι ΕΝΑ! Ευχαριστώ!

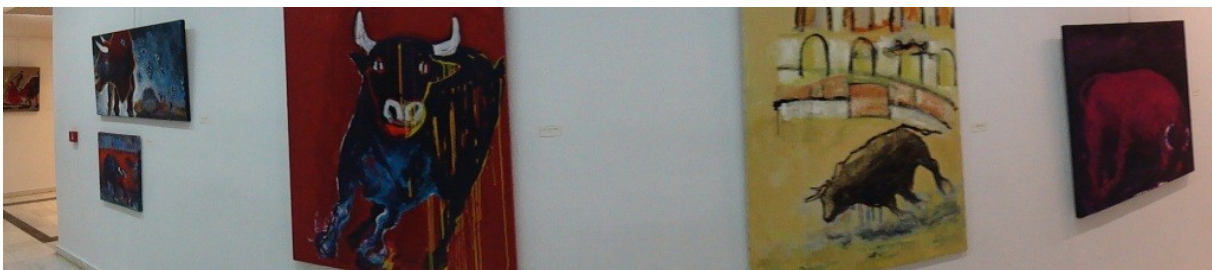
ανώνυμος, ΣΤ1

Όταν είδα για πρώτη φορά τον Ταύρο του Τζάνη μού φάνηκε πολύ παράξενη αυτή η ζωγραφική. Εγώ αυτό δεν θα το έλεγα τέχνη. Μετά όμως που έψαξα, κατάλαβα ότι η τέχνη είναι μια ζωγραφιά όπου οι λέξεις κρύβονται πίσω της και θέλει πάρα πολλή φαντασία.

Οι λέξεις που βλέπω είναι η οργή, η αντοχή, ο θυμός και η τεράστια προσπάθεια του Ταύρου να ζήσει, αλλά δυστυχώς πάντα πεθαίνει. Εγώ δεν συμφωνώ με τις ταυρομαχίες. Δίπλα από τις εικόνες ζωγραφικής έχει μια πρόταση. Μέσα από τις λέξεις της πρότασης βγαίνουν κι άλλες λέξεις και από όλο αυτό βγαίνει το νόημα. Μόνο τότε καταλαβαίνεις τις εικόνες. Κι εγώ τις κατάλαβα.

Ο χώρος όπου ζωγραφίζει ένας καλλιτέχνης είναι αδιανόητος αλλά έτσι χρειάζεται, διότι έτσι εμπνέεται. Ό,τι έγραψα είναι η δική μου γνώμη. Μπορεί να μην ξέρω από ζωγραφική, αλλά εγώ έτσι καταλαβαίνω την τέχνη.

Περβολαράκης Μιχάλης Στ3

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Παρουσίαση κύκλου μοντέρνου και παραδοσιακών χορών

Καλημέρα σας!

Καλημέρα!

Κυρία Μαρία, να ξεκινήσουμε από εσάς. Τι πιστεύετε ότι προσφέρει ο χορός στα νέα παιδιά;

Από τη μουσική και τον ρυθμό μπορούμε ως δάσκαλοι να εστιάσουμε σε πάρα πολλούς τομείς, όπως στην ισόρροπη ψυχοκινητική ανάπτυξη των παιδιών, στην αίσθηση του χώρου, στην αυτοπεποίθηση και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών. Επίσης, όταν αναφερόμαστε σε μαθητές εφήβους, οι οποίοι σε αυτή την περίοδο της ζωής τους βλέπουν πολλές αλλαγές να συμβαίνουν στο σώμα τους, με την κίνηση και τον ρυθμό το γνωρίζουν καλύτερα, τους βοηθά να συμφιλωθούν με αυτό και επίσης τους επιτρέπει να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.

Τι θέλετε να πετύχετε αυτή τη χρονιά, ποιοι είναι οι στόχοι σας;

Τα περισσότερα από τα παιδιά που συμμετέχουν στον κύκλο χορού ήταν μαζί μου και την προηγούμενη σχολική χρονιά, κατά συνέπεια έχω τη δυνατότητα να υπάρχει μια συνέχεια στην εκμάθηση νέων κινήσεων ή στη συνέχιση άλλων, αλλά για μένα το βασικό είναι ότι τα παιδιά περνάνε καλά και κάνουν πράγματα που ίσως να μην έκαναν ποτέ κάτω από άλλες συνθήκες. Γι' αυτό εύχομαι και ελπίζω μέχρι το τέλος της χρονιάς να έχουμε ετοιμάσει κάποιες χορογραφίες για να τις παρουσιάσουμε.

Οι χορογραφίες που φτιάχνετε είναι δικές σας, των παιδιών ή συνεργασία και των δύο πλευρών;

Κατά βάση υπάρχει συνεργασία. Η επιλογή της μουσικής είναι πάντα των παιδιών, γιατί με αυτό τον τρόπο θέλω η χορογραφία να στηρίζεται σε ένα άκουσμα που να τους είναι οικείο και αρεστό και κατά συνέπεια να τα εκφράζει. Επίσης, οι μαθητές φτιάχνουν και τη χορογραφία. Η δική μου παρέμβαση περιορίζεται στο να προσθέτω ή να αφαιρώ πράγματα. Όπως καταλαβαίνετε, δίνω πολύ «χώρο» στα παιδιά, για να συνεργαστούν, να δημιουργήσουν και να αυτοεκφραστούν.

Κύριε Σήφη, εσείς διδάσκετε στους μαθητές παραδοσιακούς κρητικούς χορούς. Θέλουμε να μας πείτε γιατί το σχολείο επιμένει να λειτουργεί αυτός ο κύκλος;

Νομίζω ότι είναι υποχρέωση και καθήκον της εκπαιδευτικής κοινότητας να διδάσκει στους μαθητές της την τοπική παράδοση και οι χοροί είναι ένα κομμάτι της. Οι κρητικοί χοροί είναι ευρέως γνωστοί όχι μόνο στην Κρήτη αλλά και σε όλο τον κόσμο. Οι Κρητικοί, λαός από τη φύση του καλαίσθητος, έχουν αναπτύξει από την αρχαιότητα μια αξιόλογη μουσική παράδοση. Οι χοροί συνοδεύουν όλες τις κοινωνικές εκδηλώσεις. Δεν νοείται γάμος, βάπτισμα, πανηγύρι ή οποιαδήποτε άλλη κοινωνική σύναξη και να απουσιάζει η κρητική μουσική και ο χορός.

Έχουμε ακούσει ότι υπάρχουν πολλές παραλλαγές στους κρητικούς χορούς από περιοχή σε περιοχή. Πείτε μας δυο λόγια γι' αυτό;

Αυτό είναι αλήθεια. Ο περισσότερος κόσμος γνωρίζει τους πέντε πιο διαδεδομένους κρητικούς χορούς: Τον Συρτό ή Χανιώτικο, τον Σιγανό, τον Πεντοζάλη, τον Μαλεβιζιώτη ή Πηδηχτό και τη Σούστα. Όμως, όσο και αν σας φανεί παράξενο, υπάρχουν συνολικά άλλοι είκοσι περίπου χοροί, πολλοί από τους οποίους διατηρούν την αρχέγονη κυκλική τυπολογία τους. Χορεύονται σε συγκεκριμένες περιοχές του νησιού, οι οποίοι δυστυχώς τείνουν να ξεχαστούν τελείως. Μερικοί από αυτούς είναι ο Απανωμερίτης, ο Ζερβόδεξος, ο Λαζώτης, ο Εθιανός Πηδηχτός, ο Ρουμαθιανή σούστα, ο Ξενομπασάρης κ.ά.

Τι πιστεύετε ότι προσφέρει η εκμάθηση κρητικών χορών στα παιδιά;

Όπως είπα παραπάνω, πρέπει να δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στην παράδοση του τόπου μας. Πρέπει αυτή την παράδοση να την κρατήσουμε περήφανα μέσα στην καρδιά μας αλώβητη, και να την παραδώσουμε στις επόμενες γενιές, όπως την παρέδωσαν σ' εμάς οι προγενέστεροι. Έτσι, θα συνεχίσουμε να ακούμε τους παλμούς του τόπου μας ολοζώντανα και δεν θα σβήσει τίποτα στη χοάνη της παγκοσμιοποίησης.

Σας ευχαριστούμε πολύ!

School Days

What I am afraid of...

It's only logical I have always had a perfectly normal fear of windows at night. After all, who knows what you might see when you happen to glance out into the darkness? One hopes for nothing, but hope is usually a mistake. I am well known, on occasion, to leap past the large, French windows in my house. This is a logical safety precaution. After all, if I don't look, I have seen nothing, and therefore, whatever or whoever might see me, will have no rational reason to slaughter me needlessly. As for the irrational and insensible, it might be a personal bias, but I'd rather be smothered in sleep than be stabbed while sprinting through the house, shrieking at the top of my voice. Anyway, there is also a window to the right of my computer where I keep my curtain drawn after sundown. Thus, it is much like the philosophy behind keeping your feet under the blanket when sleeping. Placing a small inconvenience between yourself and the perpetrator of horrific atrocities has, historically, proven to be an affective deterrent. Despite the drawn curtains and my focused gaze on the computer screen though, someone or something is tap - tap - tapping at the window next to me. If I don't move my head, and whatever shadow is seen shows no sign of acknowledgment, I should be safe, right? After all, there's no fun in it if there's no fear. At least, that's been my experience.

by Shahar Itach

MY FAVOURITE PLACE FOR A DAY OUT.....

I'm writing to you in order to tell you which is my favourite place in my local area. I have lots of places where I want to spend my time. One of those is my school. I know that you think I am crazy but I believe it. I would like to spend my free time at school with my friends. Time flies at school quickly because me and other girls discuss and tell jokes. We also have great time in the volleyball court where we can all play a match together. Also my school has got many trees and places where we can relax, when we don't have lesson. When the bell rings we go into class. I like my class because it has five windows which make it lighter and it has got many photos, pictures and drawings on the walls. I have many experiences and memories from that school because I have been there since I was five years old. I also suggest that you come and meet us and our teachers. You will be amazed.

Hara Mourztakis

I'm writing to nominate the best place for a day out in my region. Without a doubt it's Heraclion city centre. The great thing about this place is that there are a lot of things to do like going shopping or going to the theatre or the cinema. You could also have a cup of coffee or something to eat in the famous coffee shops and restaurants. A great aspect of Heraclion is its shopping streets. You can buy the best collection of clothes from various shops at reasonable prices. If you want to buy the best athletic clothes you can find them there too. I have been to Heraclion centre a lot of times and every time I have a great time because I meet my friends and we go shopping; we also go for coffee or to the cinema so I would thoroughly recommend it to anyone.

Emmanuela Tsalou

I'm writing to nominate the Natural History Museum of Crete for the best place to visit in our city. The Natural History Museum of Crete is a big museum near the sea of Heraclion. It has a different exhibition every season but there is always an earthquake simulation. I went there last week with my school and it was a very interesting visit. At first we visited an exhibition called "Light Mysteries" where we could see strange things about optical illusions. I was interested in the stones which change colours. It was photo magic!! We also saw some snakes which were really frightening. But the best part of the visit was the earthquake simulator. There we learnt useful information about earthquakes and we experienced different types of earthquake. It was amazing. All in all the natural history museum of Crete is a wonderful place for a day out.

Thanos Mahlas